

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Monitoimijaisuus ja perhekeskustoimintamalli

Perhekeskustoimintamalli tutuksi työntekijöille

Laura Nyyssönen

lastensuojelun kehittämisasiantuntija, Kuopion kaupunki

YHDESSÄ!-ohjelma

YTM, hyvinvointipalvelujen erikoissosiaalityöntekijä (2019)

LAPSELLE JA NUORELLE PALVELUT ON IHMISIÄ

Perhekeskustoimintamallissa lasten, nuorten ja perheiden palvelut kootaan yhteen, jotta perheet saavat tarvitsemansa avun nopeasti ja sujuvasti. Tavoitteena ovat yhdenvertaiset palvelut ja hyvinvoiva perhe.

MITEN?

Esityksen teemat

- TAUSTAA
- MITÄ TARKOITTAÄ MONITOIMIJAISSUUS?
- MIKSI TEHDÄ YHDESSÄ MONITOIMIJAISESTI?
- MITEN MONITOIMIJAINEN YHDESSÄ TEKEMINEN LIITTYÄ PERHEKESKUSTOIMINTAMALLIIN?
- KUKA HYÖTYÄ MONITOIMIJUUDESTA?

TAUSTAA

Lapset ja perheet Pohjois-Savossa (Sotkanet 2015)

- 24 161 lapsiperhettä
- 16 965 alle kouluikäistä lasta
- 22 930 pk ikäistä lasta
- 20 % perheitä, joissa yksi aikuinen ja lapsia
- n. 9000 ps laitoshoitopäivää 0-17v -> 7,2 milj
- n. 8500 ps laitoshoitopäivää 18-24v -> 6,8 milj
- 33 % enemmän avohoitokäyntejä lpsy (vrt koko maa, 1000 0-12 vuotiasta)
- 50 % enemmän avohoitokäyntejä npsy (vrt koko maa, 1000 13-17 vuotiasta)
- n. 800 lasta sijoitettu kodin ulkopuolelle (1.7%, koko maa 1.4%)
-> **48 milj/ vuosi**

Lait ja säädökset mahdollistavat viranomaisyhteistyön

AVIn sosiaalihuollon ylitarkastajat Marena Paahto ja Teija Liukkonen

- Lapsen/nuoren kokonaistilanteen hahmottaminen ja tuen tarpeen arvioiminen edellyttää tietojen koontia ja konsultointia
- Asiakkaan suostumuksella
- Asenne- ja kulttuurinmuutos: YHTEISTYÖ ON TÄRKEÄÄ JA MAHDOLLISTA, JOKAISEN PERUSTYÖTÄ!
- Riittävä perehdytys työntekijöille, koulutusta ja ohjeistusta
- **ERI HALLINNONALOJEN VIRANOMAISTEN YHTEISTYÖ ON EHDOTON EDELLYTYS LAADUKKAILLE PALVELUILLE!**
- **YHDESSÄ TEKEMÄLLÄ SYNTYY PARHAIMMILLAAN ASIAKASLÄHTÖISTÄ, YHTEENSOVITTAVAA JA KOKONAISVALTAISTA PALVELUA!**

Miten tähän on tultu?

- LAPE-muutosohjelman tavoitteena uudistaa palveluja vastaamaan paremmin lasten, nuorten ja perheiden tarpeita yli hallinnonrajojen
 - Kokemusasiantuntijat kertovat, että palvelukenttä on pirstaleinen ja asiakasta ei kuulla, ammattilaiset eivät tee yhteistyötä ja eivät tunne toistensa toimintaa
- Ministeriöiden, STM ja OKM, sekä THL:n koordinoimaa
 - Monitoimijaisen arvioinnin työkirjat ja työryhmät
 - Erilaisia kokeiluja ja pilotteja, mm. Vuosaari-kokeilu

**MITÄ TARKOITTA
MONITOIMIJAIKUUS?**

- Monitoimijaisuus
 - Jaettu toimijuus ja osallisuus
 - Asiaa tunteva tieto ja asiantuntijatieto
 - Ei ole yksittäisen toimijan saavutettavissa
- Monitoimijainen työskentelymalli
 - Ohjaa lapsi- ja perhelähtöisyyteen
 - Vahvistaa osallisuutta
 - Yhteensovittaa palveluja
 - Auttaa palvelutarpeen tunnistamisessa ja arvioinnissa
 - Käynnistyy kutsumenettelyllä

Perhekeskustoimintamallissa ammattilaisten työtä ohjaavat lähtökohdat!

Yhdessä tekeminen ja yhteinen lähestymistapa

- Monitoimijaista ja monialaista arviointia tehdään eri vastuualueilla eri lakeihin perustuen, mm.
 - Oppimisen ja opiskeluhuollon
 - Perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon
 - Sosiaalipalvelujen ja lastensuojelun

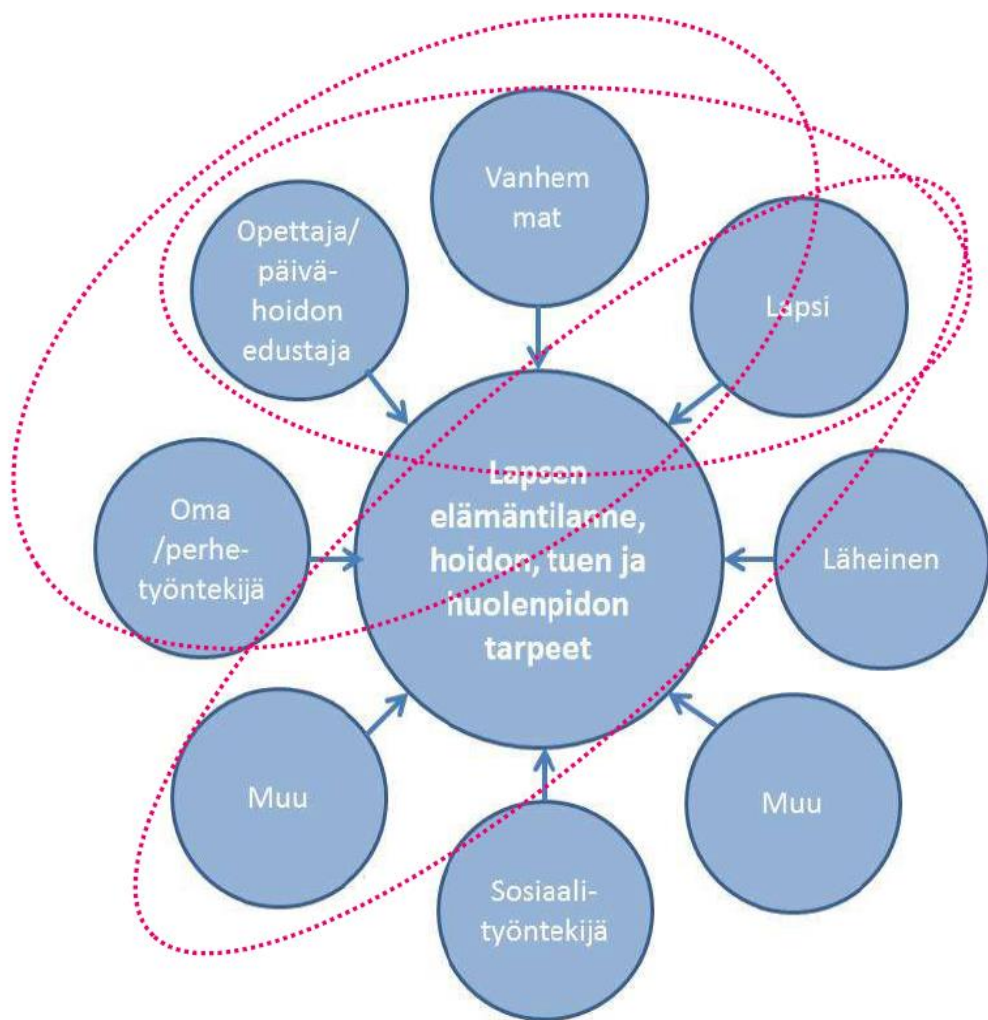

LAPEssa etsitään yhteistä kieltä ja tekemisen tapaa, jolla tieto olisi lapselle ja perheelle merkityksellistä ja jaettavissa

- **Pohjois-Savossa kehittämistyöstä mallinnettu ”Hyvinvoinnin tähti”**

Lähde: Jukka Mäkelä, THL

Monitoimijainen arviointi

OHJAAVAT PERIAATTEET

1. Lapsen oikeudet
2. Kokonaisvaltaisuus
3. Lapsikeskeisyys ja perhelähtöisyys
4. Suhdeperustaisuus, dialogisuus ja myönteinen tunnistaminen
5. Tuen ja palveluiden vaikutusten arviointi

Lähde: Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

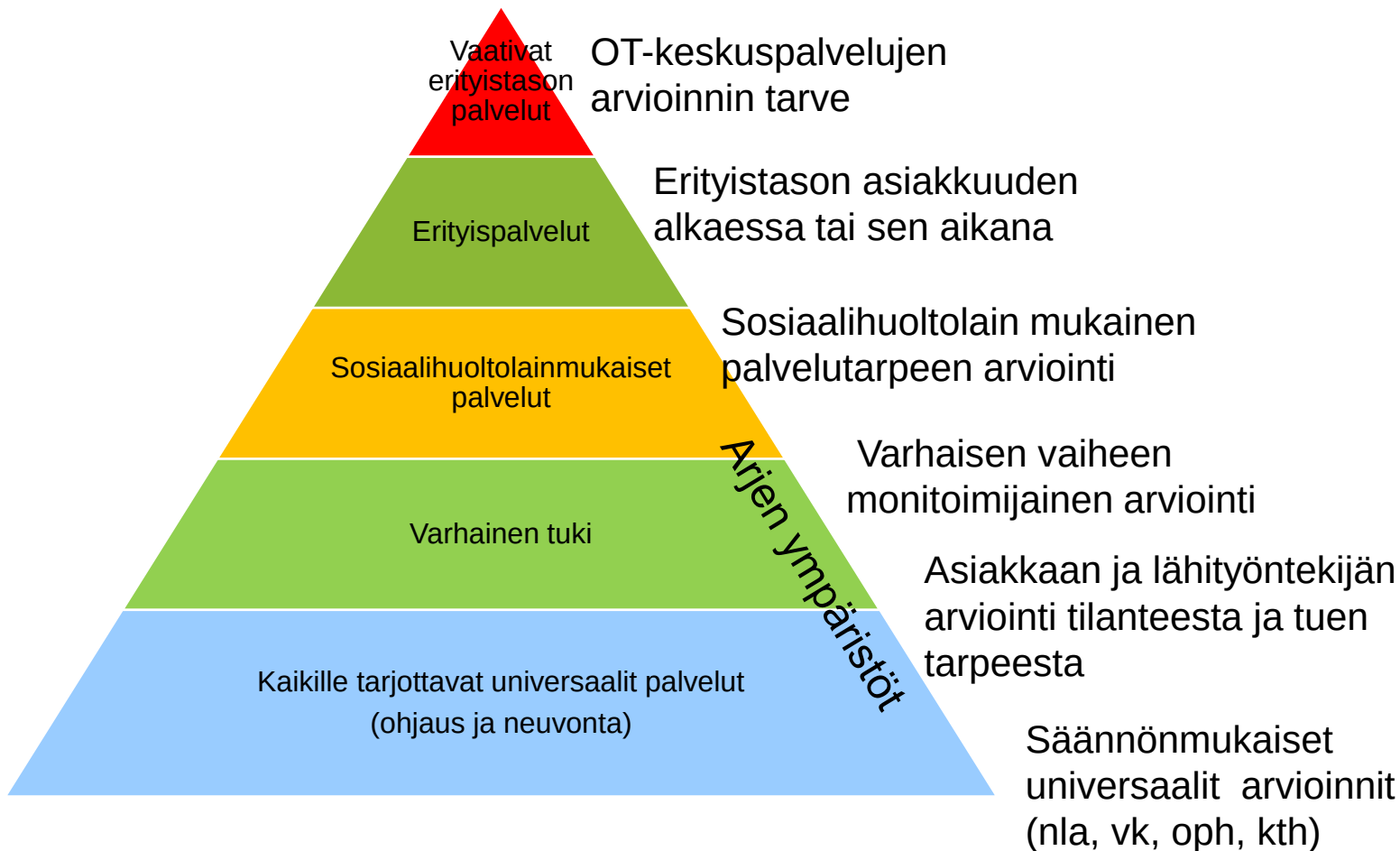
Elisabeth Fern 2014, mukaillen suom. Petrelius, Tulensalo, Jaakola & Hietamäki

MITEN?

- On yhteisen tekemisen paikkoja, joissa tarvitaan vähemmän työntekijöitä ja toisissa enemmän
- Tarve on arvioitava tilannekohtaisesti ja yhdessä asiakkaiden kanssa. Yhteinen viitekehys auttaa työntekijää kun pohditaan, tarvitaanko monitoimijaista tietoa ja mitä tietoa tarvitaan.
- Monitoimijuudessa asiakas (lapsi, nuori ja aikuiset) on keskeisin toimija, etenkin kun toimijoita on paljon
- Voi toteuttaa eri tavoin:
 - hyödynnetään olemassa olevaa tietoa
 - Konsultoimalla
 - Sovitaan yhdessä arvioinneista tai tutkimuksista
 - Kokoonnutaan yhdessä saman pöydän ääreen

Lähteenä: Monitoimijainen arviointi-työryhmä, THL, 2016

Monitoimijainen arviointi (THL 2017) – Milloin ja missä?

LAPSEN HYVINVOINNIN TÄHTI – YHTEINEN VIITEKEHYS

Lähde: Työpaperi 26/2017.THL

LAPSEN TERVEYS, KASVU JA KEHITYS

- LAPSEN VAHVUUDET
- LAPSEN TOIMINTAKYKY
- LAPSEN OMAT ARJEN
YMPÄRISTÖT

LAPSEN KOKEMUS IHMISSUHTEISTA JA TURVALLISUUDESTA

VANHEMPANA TOIMIMINEN JA SUHDE LAPSEEN

- VANHEMMUUDEN VAHVUUDET
- VANHEMMAN TOIMINTAKYKY
- VANHEMMAN KYKY
YMMÄRTÄÄ LASTA
- VANHEMMAN OMAT
ARJEN YMPÄRISTÖT

LAPSEN KÄSITYS ITSESTÄÄN

LAPSEN KOKEMUS PERHEESTÄ, PÄIVÄKODISTA KOULUSTA, VAPAA-AJASTA, YSTÄVISTÄ

SOSIAALINEN HYVINVOINTI: PERHE JA YMPÄRISTÖTEKIJÄT

- PERHEEN OLOSUHTEET JA VERKOSTOT
- PERHEEN HISTORIA
- PALVELUT

KOKEILUUN TYÖVÄLINEENÄ!

**MIETI ESIMERKKITILANNE
OMASSA TYÖSSÄSI
MONITOIMIJAISUUDESTA**

**MIKSI TEHDÄ YHDESSÄ
MONITOIMIJAISESTI?**

Socca

Pääkaupunkiseudun
sosiaalialan osaamiskeskus[In English](#)

Etusivu

Uutiset

Tapahtumat

Kehittäminen

Tutkimus

Praksis

Tietoa Soccasta

Julkaisut

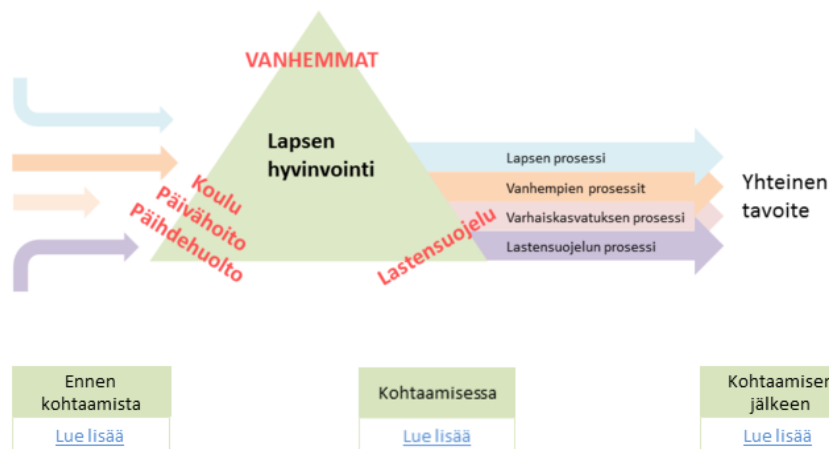
Yhteystiedot

Etusivu : Kehittäminen : Lastensuojelu : Kehrä : Monitoimijaisen kohtaamisen abc-malli

[Sosiaalialan tiedonhallinta - Kansa-koulu](#)[Sosiaalityön vaikuttavuus](#)[Ikäihmistien palvelut GeroMetro](#)[Lapsen paras - yhdessä enemmän
-hanke](#)[PRO SOS](#)[Peliklinikka](#)[Lastensuojelu](#)[Pääkaupunkiseudun Praksis](#)[Työkalupakki](#)[Julkaisut ja materiaalit](#)[Kehrä](#)[Monitoimijaisen kohtaamisen abc-malli](#)[Mallin periaatteet](#)[Mallin hyödyt](#)[Ennen kohtaamista](#)

Monitoimijaisen kohtaamisen abc-malli

Malli vahvistaa asiakkaan osallisuutta monitoimijaisessa yhteistyössä. Yhteinen tavoite ja yhteinen suunta nivovat yhteen erilliset prosessit.

Mallin periaatteet

- Turvallisuus
- Arvostus
- Välittäminen
- Ratkaisukeskeisyys

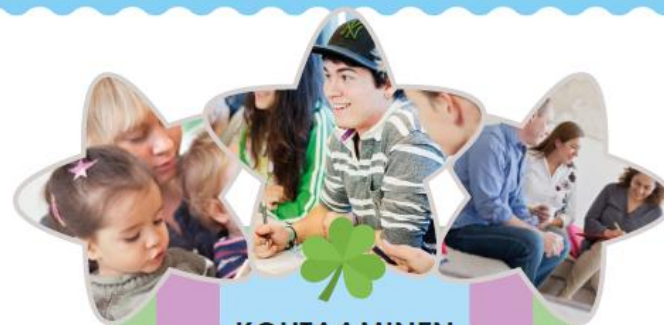
MONITOIMIJAISEN TYÖSKENTELYN ELEMENTIT

MONITOIMIJAISEN TYÖSKENTELYN ELEMENTIT

Mukana
Hallituksen
kärkihankkeessa

TAVOITTEENA LAPSEN HYVÄ ARKI

Lähteenä hyödynnetty: Työpaperi 26/2017. THL.
YHDESSÄ! Pohjois-Savo lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE

KOHTAAMINEN

- Luottamus
- Turvallisuus
- Voimaantuminen
- Kuulluksi tuleminen

ASENNE

- Osaamisen ja asian tuntemuksen yhdistäminen
- Jaettu ymmärrys
- Samansuuntainen toiminta

TYÖKALUT

- Yhteisesti jaettu viitekehys: Hyvinvoinnin tähti
- Kutsukäytäntö
- Voimaannuttava arviointi (lomakkeet, runko)
- Yksi yhteinen asiakassuunnitelma
- Työskentelyn arviointi (hyöty ja onnistuminen)

RAKENTEET

- Yhdyshenkilömalli
- Osaamisen / resurssien ohjaamisen malli
- Palveluohjaus
- Osaaminen
- Johtaminen
- Tietojärjestelmät
- Tilat

**MITEN MONITOIMIJASUUS LIITTYY
PERHEKESKUSTOIMINTAMALLIIN?**

MITÄ MAAKUNNASSA MENEILLÄÄN? Mm...

- Neuvolan ja perhetyön kokeilut
- Koulun ja nuorisotoimen yhteistyö
- Perhetyön ja koulun yhteistyö
- Lastensuojelun systemisen toimintamallin pilotti
- Monitoimijainen perhetyö ja lastensuojelu, pilotoinnissa yhteinen asiakassuunnitelma ja vastuutiimi
- Yhdistelmälaitosmalli: lastensuojelun, lastenpsykiatrian ja nuorisopsykiatrian pilotoinnit

Tällä hetkellä Pohjois-Savon maakunnassa on meneillään useita erilaisia kokeiluja

Lastensuojelu tulevassa perhekeskustoimintamallissa

NYKYTILANNE

- Lasta ei ehditä kuulla, lapsi ei luota työntekijään
- Asiakkaiden kokemus on, etteivät he ole osallisina
- Työntekijä tekee yksin kiireessä
- Tavoitteita ei aseteta monitoimijaisesti vaan jokainen toimija päättää omillaan
- Lapsen ja perheen tilanne hankaloituu, apu ei kohtaa
- Työntekijät uupuvat ja vaihtuvat

PILOTOINNIN KOKEMUKSIA

- Lasta tavataan ja kuullaan enemmän, luottamus kasvaa
- Asiakkaat kokemus kuulluksi, ymmärretyksi ja osalliseksi tulemisesta
- Työntekijän tukena refleктоiva tiimi ja perheterapeutin tuki
- Tavoitteet asetetaan yhteistyössä asiakkaan ja verkoston kanssa
- Lapsen ja perheen tilanne tunnetaan paremmin ja siten löydetään tarvittava apu
- Työntekijät kokevat työssäjaksamisen lisääntyneen

- **Tavoite ja roolit eivät ole selvillä**

Mikäli monitoimijaisen työskentelyn tavoite ei ole ollut selvillä, eivätkä osallistujat ole nähneet rooliaan suhteessa toisiin palvelutuottajiin ja lapseen ja perheeseen, ovat monitoimijaisuuteen liitetyt hyödyt voineet kääntyä itseään vastaan ja olleet jopa haitaksi lapselle ja perheelle sekä tehtävälle yhteistyölle. (Petrelius ja Civil 2018)

- **Verkoston laajuus**

- **Lapsen kompleksinen tilanne ja palvelujärjestelmän jäykkyys**

- **Käytetyt työvälineet, asiakastietojärjestelmät**

Yhteinen asiakassuunnitelma

Tiimin on mahdotonta toimia moniammatillisuuden idean mukaisesti, jos muu organisaatio toimii byrokraattisen tai professionaalisen mallin mukaisesti. (Isoherranen 2012).

KUKA HYÖTYY MONITOIMIJUUDESTA?

- Monitoimijaisuus ei saa viedä asiakkaan tunnetta prosessin haltijana
- Asiakassuunnitelma asiakkaan lähtökohdista
→ Asiakkaalla on itsellään oikeus ja toisaalta velvollisuus oman elämänsä hallintaan
- Sama viitekehys toimii myös sen arviointiin miten palvelut toimii

Mallinnusraportin tuotokset kokemusasiantuntijan näkökulmasta

”Lisäsi oman elämän ymmärrystä lapselle ja vanhemmalle”

”Muodostuu kokonaisnäkemys”

”Syntyy ymmärrys siitä miten lapsi kokee asiat”

”On myös hyvä tietää mistä tieto muodostuu ja kenen näkökulmasta”

”Mallin kautta voidaan miettiä, mikä on hyvä juuri sille lapselle”

Miten monitoimijainen yhteistyö voi onnistua?

- Opetellaan tekemällä
- Toisto, toisto, toisto
- Yhteiset tavat ja työmenetelmät
- Oman työn näkyväksi tekeminen
- Toisten taitojen tunnistaminen
- Mahdollisuus reflektioon
- LUOTTAMUS

Mitä voisin tehdä?

Rohkeasti kokeilemaan monitoimijaista työskentelyä!

- Hyvinvoinnin tähti työvälineeksi
- Neuvolat ja perhetyö varhaiskasvatuksessa
- Koulut ja sosiaalityö
- Nuorisotyö ja sosiaalipalvelut
- Erityispalvelujen yhteistyö
- Yksi yhteinen suunnitelma
- Kutsu itsellesi työpari!

Tunnista tilanne, jossa työpari olisi paikallaan ja kutsu hänet yhteiseen neuvonpitoon perheen kanssa

Esimiehet, pyytäkää työntekijältä joku monen toimijan asiakastilanne, jonka aukaisette yhdessä asiakkaan kanssa ja katsotte, montako toimijaa siinä on mukana, miten prosessi kannattaisi miettiä, mikä on kenenkin rooli? **KOKEEKO ASIAKAS TULLEENSA KUULLUKSI?**

LUO LUOTTAMUSTA-
SUOJELE LASTA!

YHTEISEN YMMÄRRYKSEN LUOMINEN on auttamista, ei tarvita vielä vastauksia

**Tarjotkaa sellaista tukea, jonka voi
ottaa vastaan.**

*Ja antakaa
mun ottaa se
vastaan niin,
että siitä on
mulle ja mun
perheelle
hyötyä.*

- Fagerström Katarina (2016) Ihmissuhteita rakentava ja ylläpitävä lastensuojelu. Hackneyn malli ja systeeminen käytäntö lastensuojelutyössä. Työpaperi 42/2016. THL
- Elisabeth Fern (2014) Child-directed social work practice: findings from an action research study conducted in Iceland. British Journal on Social Work 44(5), 1110-1128.
- Forrester David ym. (2013) Reclaiming Social Work. An Evaluation of Systemic Units as an Approach to Delivering Children's Services. University of Bedfordshire.
- Kokemusasiantuntija Mareena Heinonen: <https://www.youtube.com/watch?v=s66Zh0J3phI>
- Isoherranen Kaarina (2012) Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta, sosiaalitieteiden laitos.
- Koulutusmateriaalia (2013). Suomen Mielenterveysseura.
- Lahtinen Pia, Männistö Leena & Raivio Marketta (2017) Kohti suomalaista systeemistä lastensuojelun toimintamallia –keskeisiä periaatteita ja reunaehtoja. Työpaperi 7/2017, THL
- Lahtinen Pia, Lapsilähtöisen arvioinnin tukijalkoja, Pesäpuu ry, esitys 22.10.2017, Kohti monitoimijaisista arviointia-yhteiskehittämispäivä, Keski-Suomi
- Mäkelä Jukka, THL:n erityisasiantuntija, lastenpsykiatri. Monitoimijainen arviointi ja CA-malli, esitykset 17.5.2018
- Petrelius Päivi (2017) LAPE-hanke tuo systeemiseen työotteen lastensuojelutyöhön
- Petrelius Päivi, Tulensalo Hanna, Jaakola Anne-Mari & Hietamäki Johanna (2016) Kohti lapsikeskeistä ja kokonaisvaltaista lapsen tilanteen ja tuen tarpeiden arviointia. Teoksessa Lapsen elämäntilanteen ja tuen tarpeiden lapsikeskeinen, monitoimijainen arviointi Tietoa lastensuojelun kehittämisen pohjaksi. THL, Työpapereita 33/2016. (julkari.fi)
- Petrelius Päivi & Civil Tiina 2018. Systeeminen tiimi ja työskentelyote – näkökulmia monitoimijaiseen työskentelyyn Lastensuojelun kehittäjäverkosto, esitys 7.3.2018
- Tulensalo Hanna, Kumpulainen Kirsti & Kekkonen Marjatta (2017) : Monitoimijainen arviointi. Teoksessa Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit – osana lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. THL, Työpapereita 26/2017. (julkari.fi)

Lapsi- ja
perhepalveluiden
muutosohjelma

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Teemme yhdessä lasten, nuorten
ja perheiden hyvää arkea

LAPE

KIITOS!

Laura Nyyssönen

laura.nyyssonen@pohjois-savo.fi

Kuopion kaupunki

p. 044-7183703

www.lapepohjoissavo.fi

stm.fi/hankkeet/terveys ja hyvinvointi

#lapemuutos

#kärkihanke